

Praha 29.12.2005

64

Následná lůžková péče v České republice v roce 2004 a v 1. pololetí 2005

Institutional aftercare in the CR in 2004 and in the 1st half of 2005

Souhrn

Aktuální informace je věnována vývoji a současnému stavu sítě odborných léčebných ústavů, s výjimkou lázní. Sledován je vývoj lůžkové kapacity podle druhu zařízení a změny ve využití lůžek v posledních 7 letech. Uplynulé období charakterizuje každoročně se snižující lůžková kapacita vyčleněná péči o děti a narůstající potřeba ošetrovatelské péče v souladu se zhoršující se věkovou strukturou obyvatelstva. Dlouhodobým problémem v České republice je nedostatek rehabilitačních lůžek.

Summary

This Topical Information focuses on the evolution and the present state of the network of specialised therapeutic institutes (except balneal). The monitored data concern trends in bed capacity by type of establishment and changes in bed occupancy in recent 7 years. This period is characterised by annually decreasing bed capacity reserved for treatment of children and by increasing demand for nursing care corresponding to the deteriorating age structure of the population. A long-term problem is the lack of rehabilitation beds in the CR.

V České republice poskytovalo koncem roku následnou lůžkovou péči (s výjimkou lázeňských léčeben) 166 odborných léčebných ústavů s celkovou kapacitou 23 189 lůžek. Co do velikosti lůžkového fondu představují nejsilnější skupinu psychiatrické léčebny (43 % všech lůžek, 17 zařízení), následují léčebny pro dlouhodobě nemocné (31,4 % všech lůžek, 73 zařízení), poskytující svým převážně imobilním pacientům ošetrovatelskou následnou péči.

V průběhu 1. pololetí letošního roku nově zahájily činnost jako samostatná zařízení:

- Centrum ošetrovatelské péče Tereza Praha 15 - LDN (zřizovatel fyzická osoba),
- Lázně Letiny s.r.o. - ošetrovatelská péče (LDN - okres Plzeň jih),
- Nemocnice Teplice p.o. - LDN (vyčleněna 2 odd. ošetř. péče nemocnice Teplice)
- Nemocnice Počátky, s.r.o. - LDN (okr. Pelhřimov) - v prostorách bývalé nemocnice Počátky, která ukončila poskytování akutní lůžkové péče v roce 2002.
- Léčebna PATEB s.r.o. - Psychiatrie Jemnice, (okres Třebíč - od ZP má zatím smlouvu jen na akutní psychiatrickou péči, smlouva na následnou psychiatrickou péči je jí přislíbena)

Ve stejném období ukončila činnost tato zařízení následné péče:

- Sanatorium MUDr. Josefa Šírka, LDN Jínce (zrušena registrace)
- Nemocnice Ivančice - LDN (nyní odd. ošetrovatelské péče v nemocnici Ivančice)
- Dětská psychiatrická léčebna Branky (činnost ukončena z rozhodnutí MZ)
- Dětská odborná léčebna Počátky - nespecifická onemocnění dýchacích cest (okres Pelhřimov)
- Ortoptický léčebný ústav Kroměříž (tuto péči nyní poskytuje dětské oční oddělení v nemocnici Kroměříž)
- Dětská ozdravovna Sychrov (okres Liberec)
- Dětská ozdravovna Kychová (okres Vsetín - činnost ukončena z rozhodnutí zřizovatele, obce Huslenky)

Koncem pololetí letošního roku poskytovalo následnou lůžkovou péči 164 zařízení s celkem 23 100 lůžky.

Vysoké využití lůžek (nad 90 %) vykazuje dlouhodobě ošetrovatelská následná péče (v nemocnicích i LDN), následná péče psychiatrická a zejména péče rehabilitační. O nedostatečné lůžkové kapacitě v rehabilitačních ústavech svědčí již několik let vykazované využití provozuschopných lůžek vyšší než 100 %, tj. trvalé využívání přistýlek.

Oborová skladba lůžek se u odborných léčebných ústavů dlouhodobě nemění. K významnějšímu přesunu lůžek došlo jen u ortopedie ve prospěch lůžek rehabilitačních¹.

Od roku 1997, kdy byla zahájena výběrová řízení na poskytování akutní lůžkové péče a uvolněná akutní lůžka byla částečně převáděna ve prospěch následné péče, vzrostl počet ošetrovatelských lůžek v nemocnicích, léčebnách pro dlouhodobě nemocné a v hospicích o více než 86 %. O více než 19 % vzrostl za stejné období i počet lůžek v rehabilitačních ústavech.

Výrazné snížení lůžkové kapacity zaznamenaly za posledních 7 let dětské ozdravovny (-25 %, proti roku 1990 dokonce pokles o více než 55 %) a léčebny TRN (-24 %, proti roku 1990 dokonce -47 %). Psychiatrické léčebny snížily od roku 1997 počet lůžek jen o 2,4 %, ale od roku 1990 o téměř 23 %.

Ošetrovatelská péče v nemocnicích (akutní i následné péče), v LDN i hospicích zaznamenává dlouhodobý nárůst lůžek, hospitalizovaných, využití skutečné lůžkové kapacity i průměrné ošetrovací doby. To souvisí nejen se zhoršující se věkovou skladbou obyvatelstva a s prodlužujícím se věkem, ale současně i s prodlužující se dobou nesoběstačnosti. Všechna zařízení paliativní péče (hospice) jsou privátní, ze 75 LDN má 6 zařízení za zřizovatele MZ, 32 kraj a 12 město, obec. Zbývající zařízení jsou privátní.

Psychiatrické léčebny a ostatní odborné léčebné ústavy úzce oborově zaměřené (nespecifická onemocnění dýchacích cest, poruchy pohybového aparátu, oční onemocnění, neurologická onemocnění, plastická chirurgie atd.) vykazují pokles lůžek, ale nárůst pacientů, což spolu s neklesající ošetrovací dobou vede v konečném důsledku k výraznému nárůstu využití lůžkové kapacity (u psychiatrických léčen nad 90 %).

Z 18 psychiatrických léčen pro dospělé je 14 přímo řízeno MZ, 2 jsou spravovány krajem a 2 zařízení jsou privátní (jedna má dosud uzavřenu smlouvu se ZP jen na akutní péči, nikoliv na péči následnou). Všechny 3 dětské psychiatrické léčebny jsou přímo řízeny MZ.

¹ Hamzova léčebna Luže Košumberk původně ortopedická lůžka vykazuje nyní jako rehabilitační.

Nedostatek lůžek rehabilitačních je dlouhodobou záležitostí a i když v posledních 2 letech došlo v rehabilitačních ústavech k výraznějšímu přírůstku lůžek, jejich využití již 3 roky přesahuje 100 % a používání přistýlek je tedy trvalé. Počet hospitalizovaných i ošetrovací doba na rehabilitačních lůžkách dlouhodobě vzrůstá, ale vzhledem k přetíženosti lůžek lze spíše předpokládat, že nárůst stále neodpovídá skutečné potřebě. V současné době je v ČR 6 rehabilitačních ústavů - 3 státní (u 2 zřizovatel MZ, u 1 ministerstvo obrany), 2 v kompetenci krajů a jeden privátní.

Lůžková kapacita léčeben TRN dlouhodobě klesá, současně ale klesá počet hospitalizovaných a ošetrovací doba, v důsledku toho i využití lůžek. V posledních dvou letech se drží na 74 % své skutečné lůžkové kapacity. V současné době je v ČR v činnosti 9 léčeben TRN, z toho 2 přímo řízené MZ, 6 v kompetenci krajů, 1 spravována obcí.

Počet i kapacita dětských ozdravoven se pomalu, ale trvale snižuje, klesá (i když s výkyvy) i počet hospitalizovaných dětí a zkracuje se i průměrná délka jejich pobytu v zařízení. Z celkového počtu 11 dětských ozdravoven je v současné době 7 v kompetenci krajů, 4 zařízení jsou privátní. Příčinou velmi nízkého využívání ozdravoven může být jak nezájem rodičů, tak neochota zdravotních pojišťoven pobyty proplácet, případně neochota praktických lékařů ozdravné pobyty předepisovat.

Závěr

Akutní lůžková péče je již řadu let (s větším, či menším úspěchem) podrobována snahám o řízenou redukci lůžkového fondu, s cílem nalézt rozumnou rovnováhu mezi potřebou lůžkové péče a dostupnými finančními prostředky k jejímu proplácení. Z podrobné analýzy vycházející transformace následné lůžkové péče zahájena zatím nebyla, dosavadní pokles lůžek následné péče je spíše reakcí na nedostatek financí. Oborová skladba lůžek následné péče je proto nevyvážená, což se odráží i v jejich využívání. Nejhorší nedostatek lůžek vykazují dlouhodobě rehabilitační ústavy a další zařízení poskytující rehabilitaci zejména pacientům s neurologickým onemocněním a po mrtvici.

Vypracovaly: Mgr. J. Tvrďá, Ing. Z. Nováková

Odborné léčebné ústavy v ČR v roce 2004 a v 1. pololetí 2005 podle druhu zařízení

rezorty celkem

Druh zařízení	Počet zařízení		Lékaři (přepočtený počet)		Sestry u lůžka (přepočtený počet)		Lůžka	
	2004	1.pololetí 2005	2004	1.pololetí 2005	2004	1.pololetí 2005	2004	1.pololetí 2005
	Léčebny pro dlouhodobě nemocné	73	75	281,51	306,23	1788,08	1955,99	7 272
Léčebny Tbc a respir. nemocí - dospělí	9	9	52,48	51,63	210,91	205,97	1 060	993
Psychiatrické léčebny - dospělí	17	18	480,42	481,08	2682,51	2668,32	9 583	9 628
Rehabilitační ústavy	6	6	41,78	42,05	202,95	209,62	989	990
Ostatní odbor. léčeb.ústavy - dospělí	12	12	133,82	147,87	445,65	449,44	1 702	1 720
Dětské psychiatrické léčebny	4	3	14,53	14,21	124,00	99,69	368	318
Ostatní dětské odborné léčebné ústavy	11	9	22,80	22,67	119,61	123,45	879	762
Ozdravovny	13	11	4,88	4,78	85,20	83,55	929	840
Hospic	11	11	17,41	19,20	117,18	117,84	293	290
Další lůžková zařízení	10	10	44,87	46,57	32,10	35,10	114	114
Odborné léčebné ústavy celkem	166	164	1 094,50	1 136,29	5 808,19	5 948,97	23 189	23 100

Odborné léčebné ústavy ČR v roce 2004 a v 1. pololetí 2005 podle oddělení

rezorty celkem

Oddělení	Lůžka		Využití lůžek v % skutečné lůžkové kapacity		Průměrná ošetrovací doba	
	2004	1.pololetí 2005	2004	1.pololetí 2005	2004	1.pololetí 2005
Interní ¹⁾	196	231	91,9	91,0	47,6	50,2
Kardiologické	20	30	87,1	56,7	2,2	2,0
Geriatrické	22	22	95,8	95,7	29,8	27,7
Infekční ¹⁾	42	42	92,0	96,0	68,1	86,9
TRN	2 099	1 897	75,1	83,1	35,0	34,3
Neurologický	213	178	91,3	90,7	61,3	49,5
Psychiatrický (vč. AT)	9 633	9 628	92,0	93,5	76,2	73,1
Gynekologický	8	8	2,5	1,0	1,5	1,2
Chirurgický	59	53	51,5	59,5	3,0	2,8
Plastické chirurgie	73	73	77,2	80,3	4,3	4,1
Ortopedický	244	15	94,9	96,3	20,2	5,7
Oftalmologický	50	30	98,0	93,4	35,6	34,7
Klinické onkologie	129	135	73,9	78,9	13,3	12,3
Rehabilitační	1 719	1 975	99,1	99,4	33,1	33,5
Ošetrovatelská následná péče (vč. hospicové)	7 721	7 911	91,5	91,5	65,9	62,9
ostatní LP	32	32	34,2	35,9	6,5	6,9
Ozdravovny	929	840	72,8	53,9	20,0	18,7
Celkem	23 189	23 100	90,0	90,8	52,1	51,0

¹⁾ specializovaná oddělení v psychiatrických léčebnách

Využití lůžek ošetrovatelské následné péče (nemocnice, LDN, hospice)

Lůžka ošetrovatelské následné péče v nemocnicích

rezorty celkem

Rok	Počet lůžek	Počet hospitalizovaných		Využití lůžek v % skutečné kapacity	Průměrná ošetřovací doba
		absolutně	na 10 000 obyv.		
1997	1 270	8 018	7,8	79,6	43,4
1998	2 563	14 086	13,7	79,5	47,8
1999	3 510	20 974	20,4	80,7	41,1
2000	4 804	33 769	32,9	82,1	39,9
2001	4 870	34 300	33,6	84,8	42,2
2002	5 179	36 524	35,8	86,2	42,7
2003	5 906	40 891	40,0	87,8	44,3
2004	6 615	47 278	46,3	90,2	44,0
1.p.2005	6 650	25 293	24,7	90,6	41,7

Lůžka ošetrovatelské následné péče v LDN

Rok	Počet lůžek	Počet hospitalizovaných		Využití lůžek v % skutečné kapacity	Průměrná ošetřovací doba
		absolutně	na 10 000 obyv.		
1997	6 415	26 245	25,5	89,4	75,9
1998	5 995	28 871	28,1	90,0	66,9
1999	6 413	30 233	29,4	89,2	67,4
2000	6 713	32 390	31,5	90,4	67,1
2001	7 202	33 134	32,5	92,0	70,5
2002	7 438	34 599	33,9	91,8	70,7
2003	7 285	33 752	33,1	93,1	72,1
2004	7 272	34 850	34,1	91,8	68,1
1.p.2005	7 445	18 853	18,4	91,9	64,6

Lůžka paliativní v hospicích

Rok	Počet lůžek	Počet hospitalizovaných		Využití lůžek v % skutečné kapacity	Průměrná ošetřovací doba
		absolutně	na 10 000 obyv.		
1997	30	261	0,3	78,2	31,5
1998	63	615	0,6	78,1	26,5
1999	148	1 120	1,1	71,6	29,6
2000	158	1 434	1,4	81,4	32,7
2001	158	1 451	1,4	79,6	33,9
2002	171	1 658	1,6	86,9	32,7
2003	203	1 942	1,9	85,5	32,6
2004	293	2 236	2,2	83,6	35,2
1.p.2005	290	1 171	1,1	83,7	36,0

Rehabilitační ústavy

Rok	Počet lůžek	Počet hospitalizovaných		Využití lůžek v % skutečné kapacity	Průměrná ošetřovací doba
		absolutně	na 10 000 obyv.		
1997	831	6 657	6,5	93,6	43,6
1998	826	6 737	6,5	93,7	41,8
1999	863	6 670	6,5	90,8	42,2
2000	880	7 047	6,9	91,9	41,1
2001	880	7 344	7,2	92,9	40,3
2002	886	7 644	7,5	100,1	42,0
2003	886	7 760	7,6	102,1	42,5
2004	989	8 609	8,4	100,9	42,4
1.p.2005	990	4 350	4,2	103,2	42,3

Využití lůžek následné péče v ostatních odborných léčebných ústavech

Léčebny Tbc a respiračních nemocí

Rok	Počet lůžek	Počet hospitalizovaných		Využití lůžek v % skutečné kapacity	Průměrná ošetřovací doba
		absolutně	na 10 000 obyv.		
1997	1 305	7 968	7,7	79,9	47,2
1998	1 300	8 053	7,8	78,1	45,8
1999	1 300	8 118	7,9	75,2	43,7
2000	1 300	8 678	8,5	75,2	40,2
2001	1 192	8 638	8,5	74,5	37,9
2002	1 192	8 510	8,3	73,7	37,6
2003	1 080	8 313	8,1	73,9	36,5
2004	1 060	7 884	7,7	74,1	35,4
1.p.2005	993	4 173	4,1	82,2	35,1

Léčebny psychiatrické

Rok	Počet lůžek	Počet hospitalizovaných		Využití lůžek v % skutečné kapacity	Průměrná ošetřovací doba
		absolutně	na 10 000 obyv.		
1997	10 186	40 046	38,9	90,1	83,2
1998	10 059	40 111	39,0	88,7	80,5
1999	10 007	39 998	38,9	87,7	79,7
2000	10 075	40 514	39,5	88,0	79,3
2001	10 139	40 935	40,1	87,6	78,6
2002	10 045	40 636	39,8	89,0	80,0
2003	9 977	40 324	39,5	90,1	80,9
2004	9 951	41 109	40,2	92,1	80,4
1.p.2005	9 946	21 487	21,0	93,5	77,4

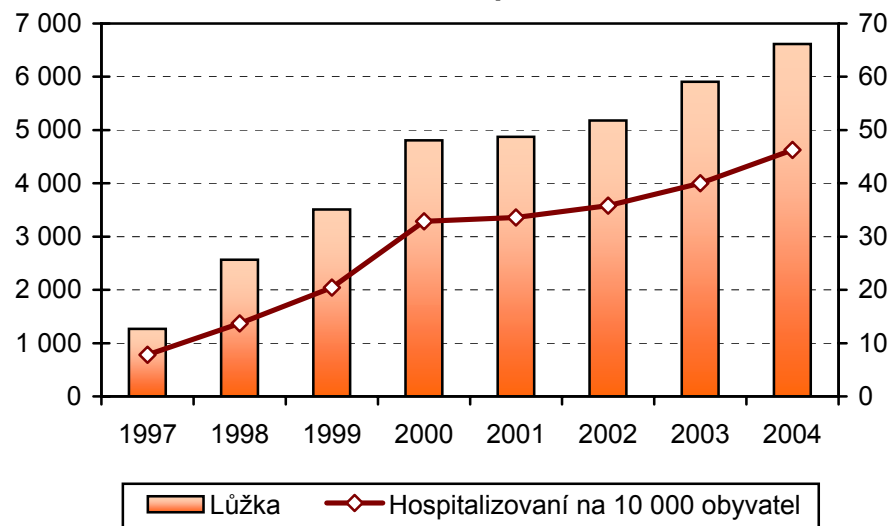
Ostatní odborné léčebné ústavy (úzce specializované) pro děti i dospělé

Rok	Počet lůžek	Počet hospitalizovaných		Využití lůžek v % skutečné kapacity	Průměrná ošetřovací doba
		absolutně	na 10 000 obyv.		
1997	2 701	26 235	25,5	81,0	28,2
1998	2 609	24 740	24,0	76,6	28,2
1999	2 565	26 513	25,8	79,2	26,9
2000	2 530	27 613	26,9	78,6	24,3
2001	2 517	30 217	29,6	79,8	23,5
2002	2 547	31 330	30,7	83,4	23,5
2003	2 531	33 319	32,6	84,6	22,2
2004	2 581	34 699	34,0	86,0	21,7
1.p.2005	2 482	17 432	17,0	89,2	21,5

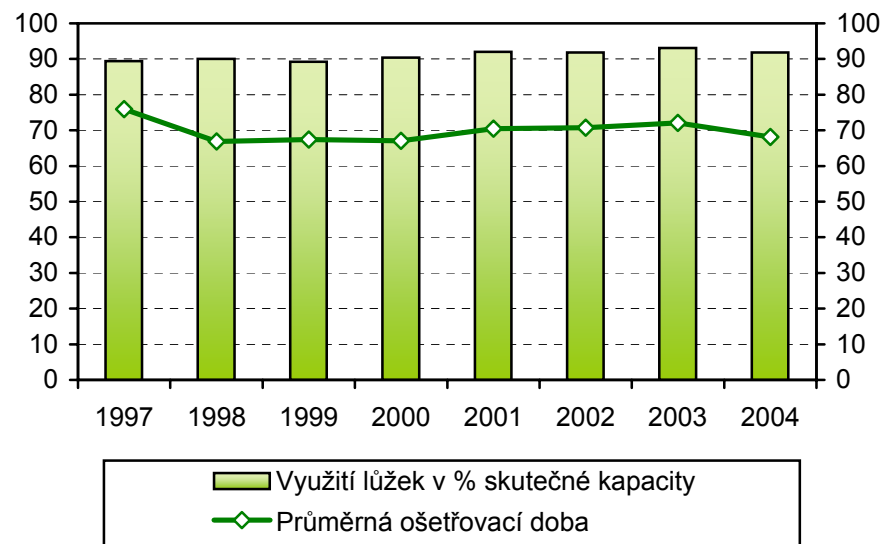
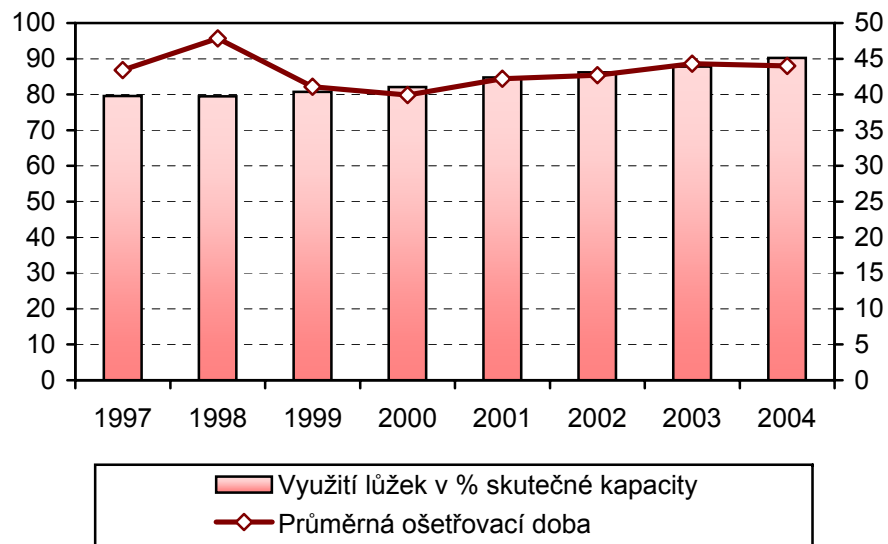
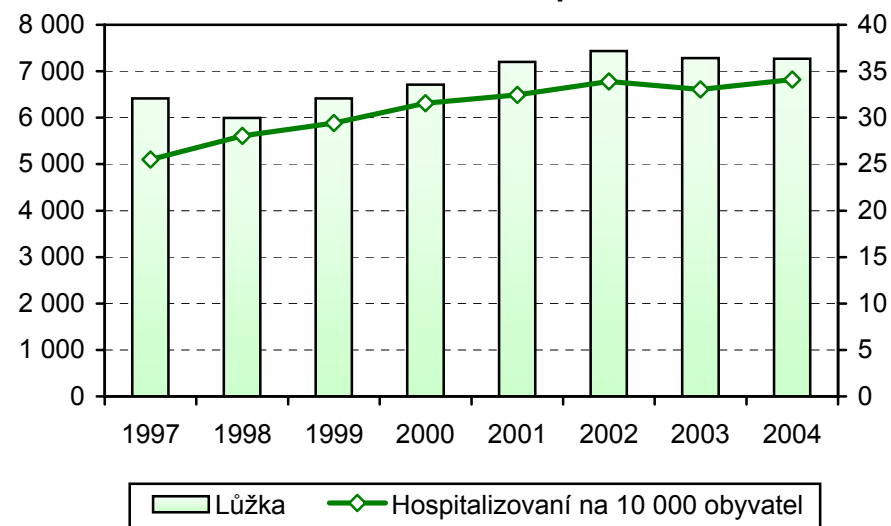
Ozdravovny

Rok	Počet lůžek	Počet hospitalizovaných		Využití lůžek v % skutečné kapacity	Průměrná ošetřovací doba
		absolutně	na 10 000 obyv.		
1997	1 123	12 735	70,9	76,6	21,1
1998	1 008	11 022	62,9	74,8	21,4
1999	1 009	11 297	66,2	77,8	20,7
2000	964	11 669	70,1	77,8	20,4
2001	964	9 904	61,1	77,4	20,9
2002	964	10 466	65,8	75,8	20,0
2003	964	10 277	66,1	72,5	19,0
2004	929	9 232	60,5	72,8	20,0
1.p.2005	840	3 804	24,9	53,9	18,7

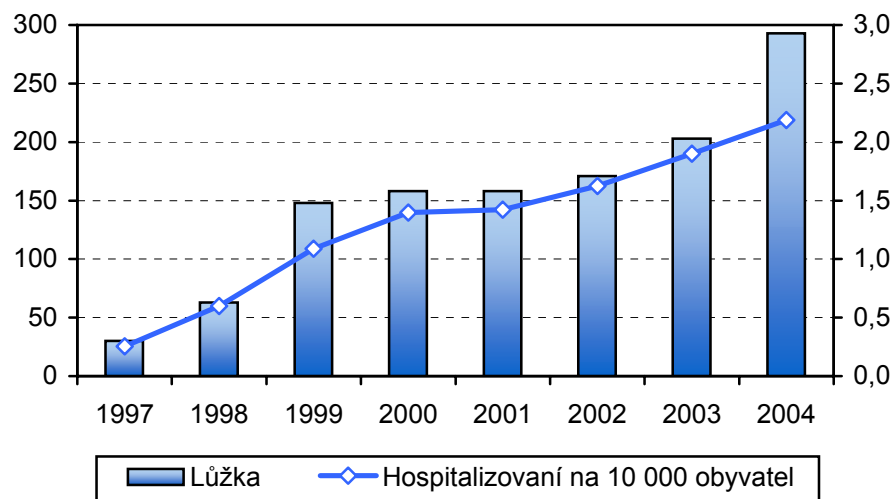
Ošetrovatelská následná péče v nemocnicích

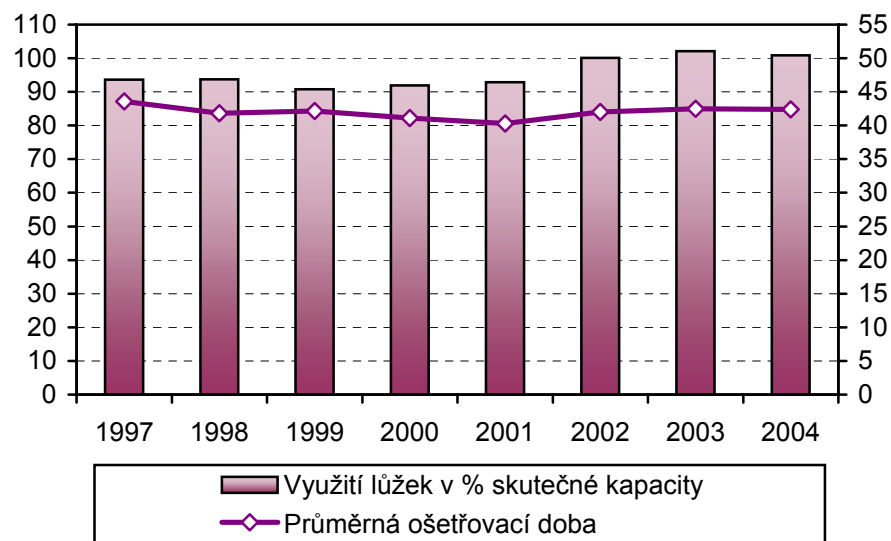
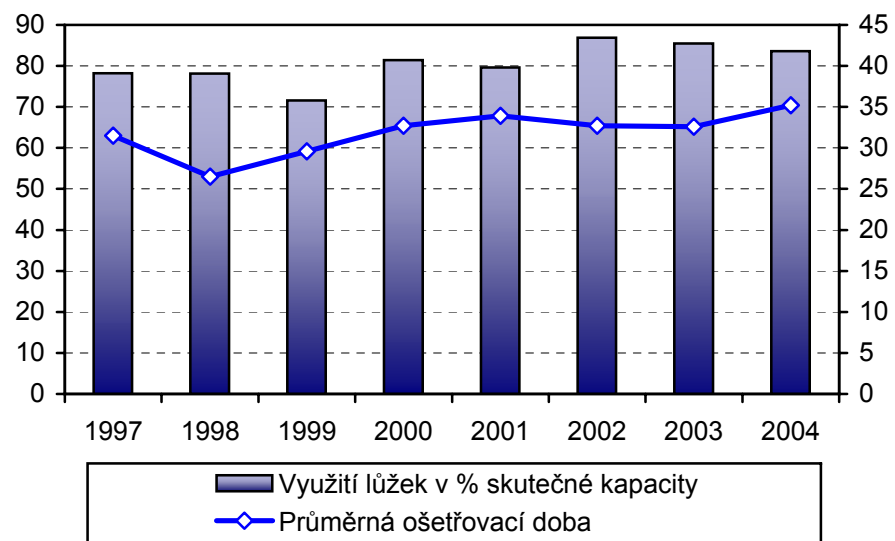
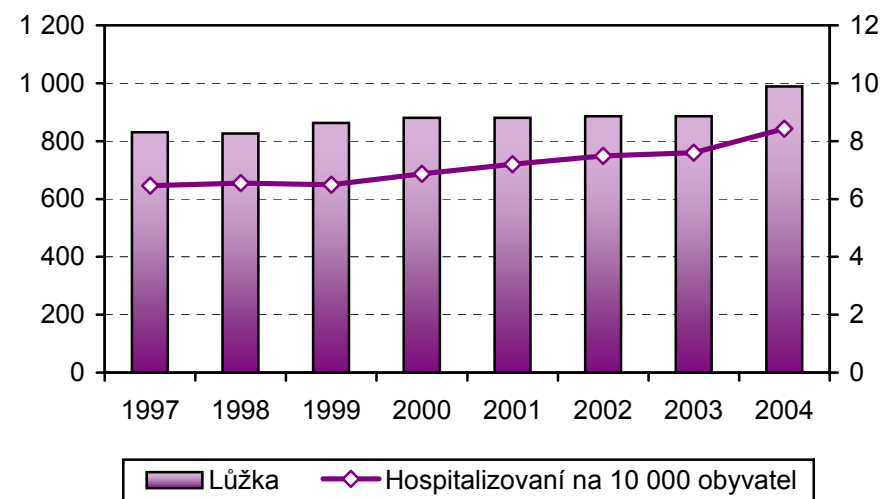
Ošetrovatelská následná péče v LDN

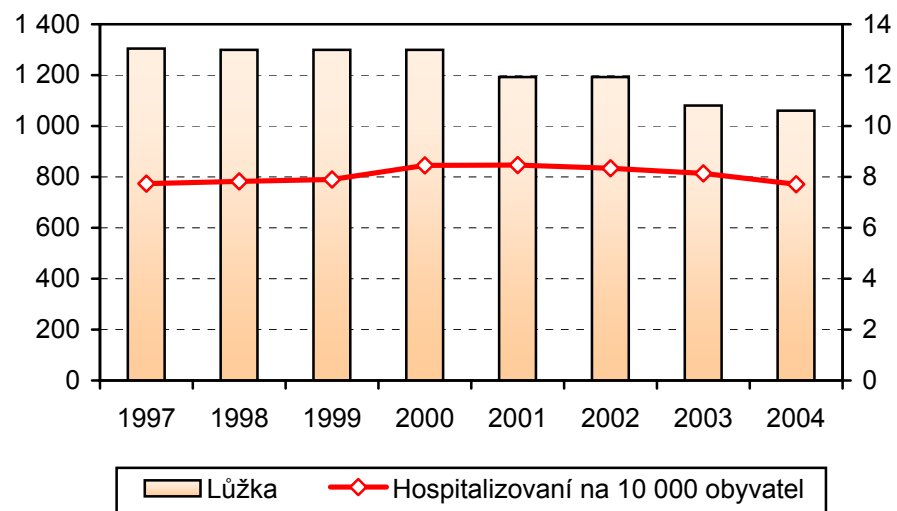
Ošetrovatelská následná péče v hospicech

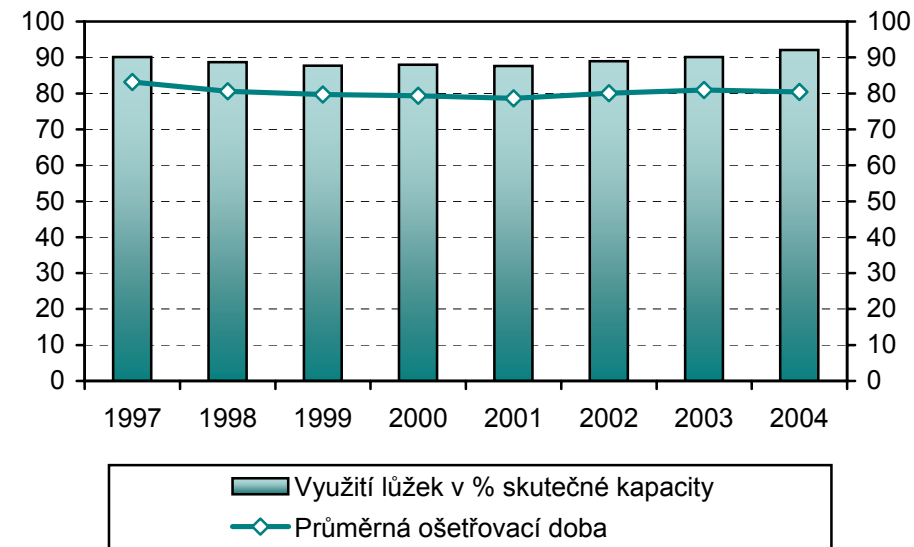
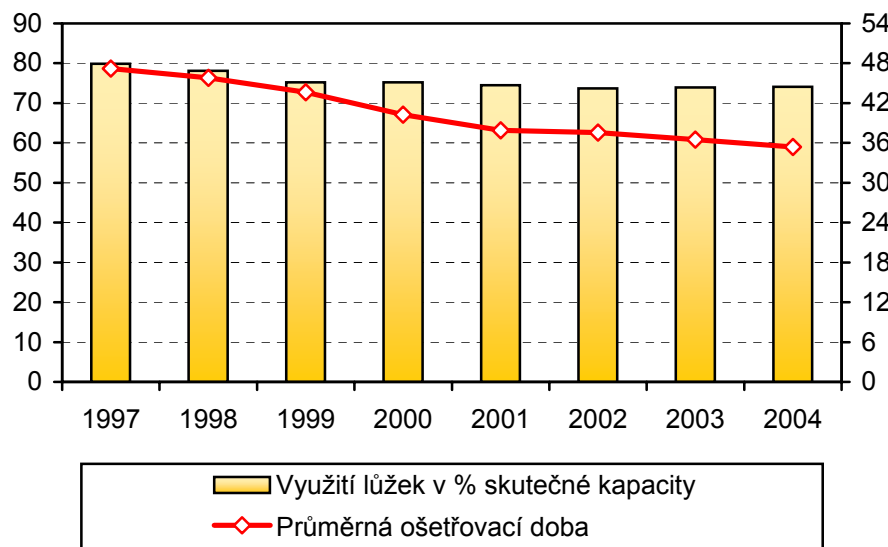
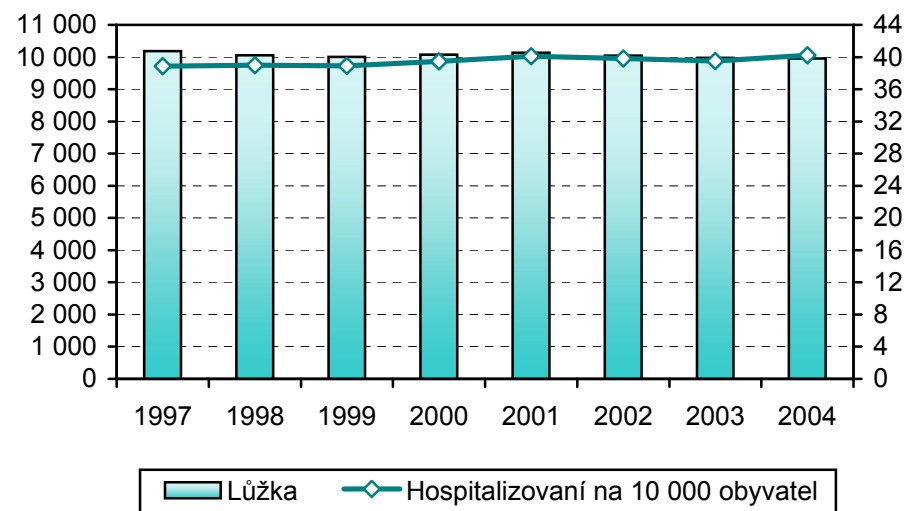
Následná péče v rehabilitačních ústavech

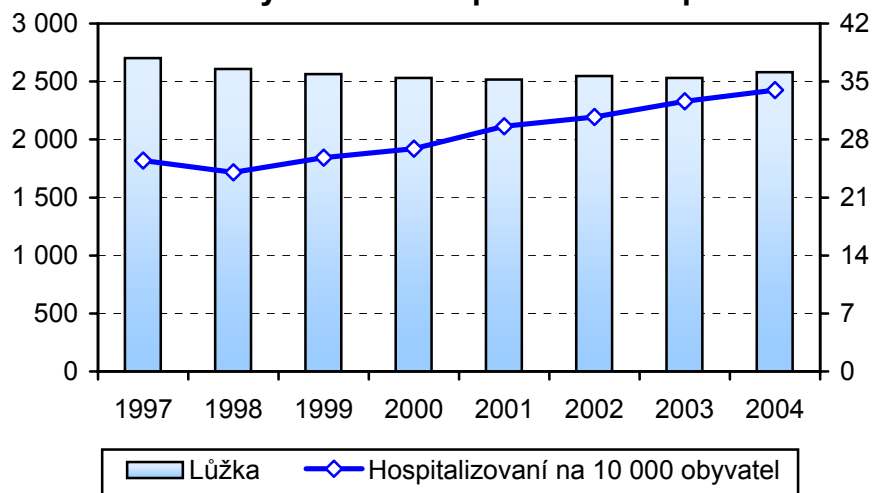
Následná péče v léčebnách TRN

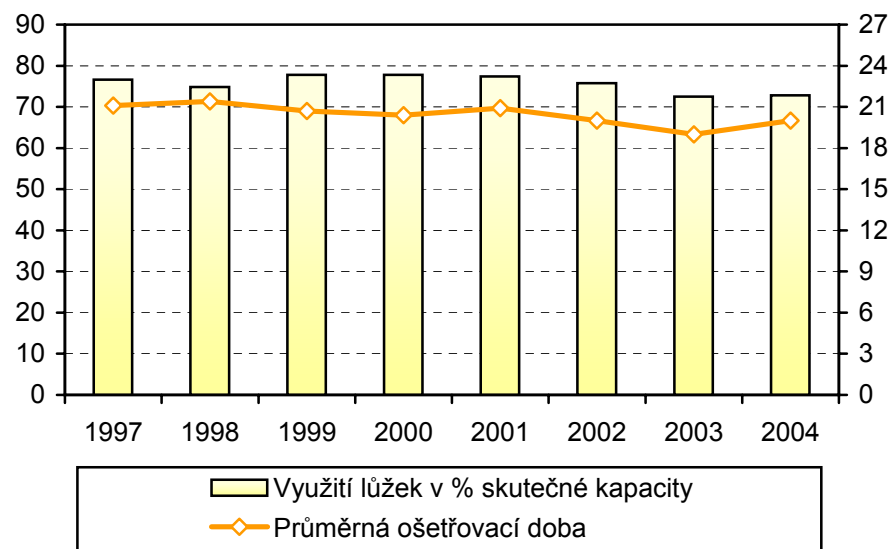
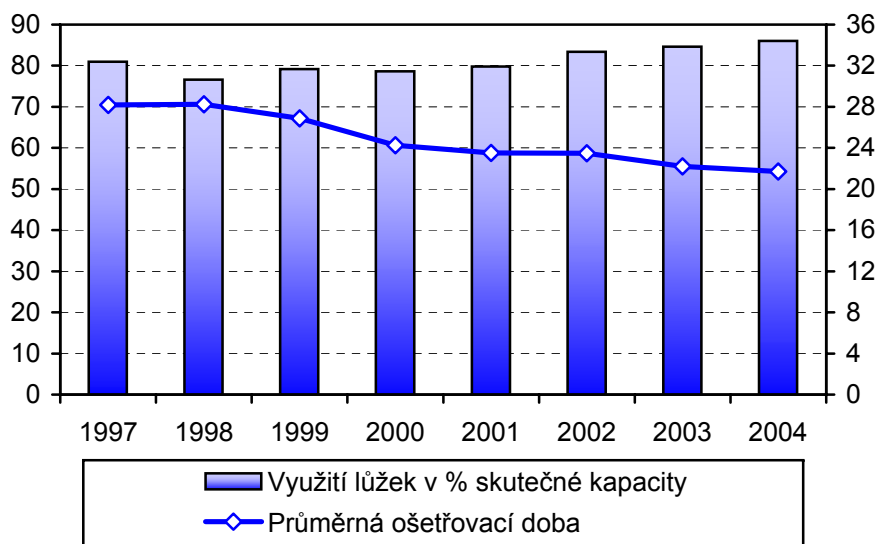
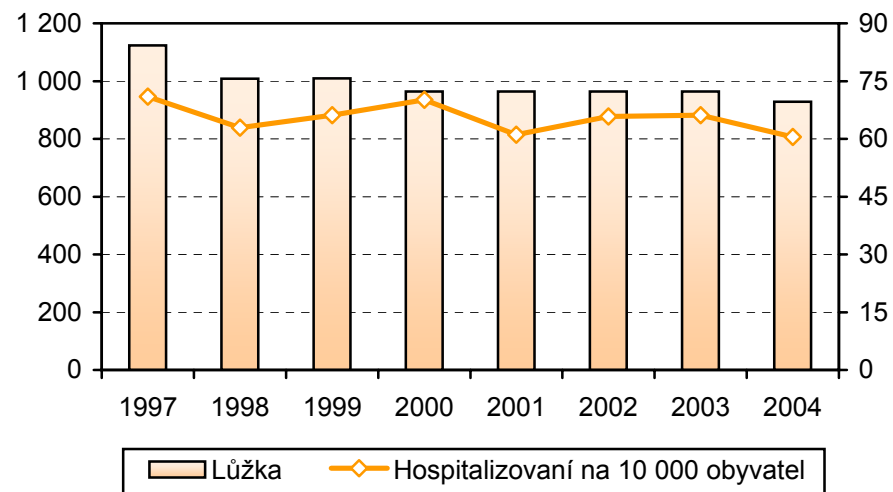
Následná péče v psychiatrických léčebnách

Následná péče v ostatních odborných léčebných ústavech pro děti a dospělé

Následná péče v dětských ozdravovnách

Náklady na 1 ošetrovací den v zařízeních následné péče

	Počet zařízení - právnických subjektů			Poměrné náklady na 1 ošetř. den v Kč		
	2000	2004	3.Q. 2005	2000	2004	3.Q. 2005
Nemocnice následné péče	21	21	21	848	1 004	971
Léčebny dlouhodobě nemocných	20	22	22	724	943	1 073
Hospice	3	5	7	1 446	2 256	2 007
Psychiatrické léčebny pro dospělé	16	16	16	742	954	953
Psychiatrické léčebny pro děti	4	4	3	810	1 068	1 106
Rehabilitační ústavy	4	3	3	871	1 126	1 097
Léčebny TRN	4	4	4	765	979	991
Ostatní odborné léčebné ústavy pro dospělé	9	10	10	1 067	1 222	1 198
Ostatní odborné léčebné ústavy pro děti	9	9	8	685	861	772
Ozdravovny ^{*)}	7	6	3	415	583	595

^{*)} za ozdravovny údaje jen za 1. pololetí 2005

Poměrné náklady na 1 ošetrovací den

